

POËZIEWANDELING in het BOEKEL van NU én TOEN

Heemkundekring
Sint Achten op Boeckel

EEN ROUTE VOL VAN POËZIE GENIET VAN WAT IK LEES EN ZIE

Lengte wandelroute: 2 km. Tijdsduur: 1-2 uur.

RM = Rijksmonument

Pp = Poëziepaaltje, van de Poëzieroute Boekel-Venhorst

GM = Gemeentelijk monument

Kw = Kunstwerk, beeld, of gedenkteken

De rijks- en gemeentelijke monumenten, en de poëziepaaltjes en kunstwerken zijn in de tekst onderstreept.

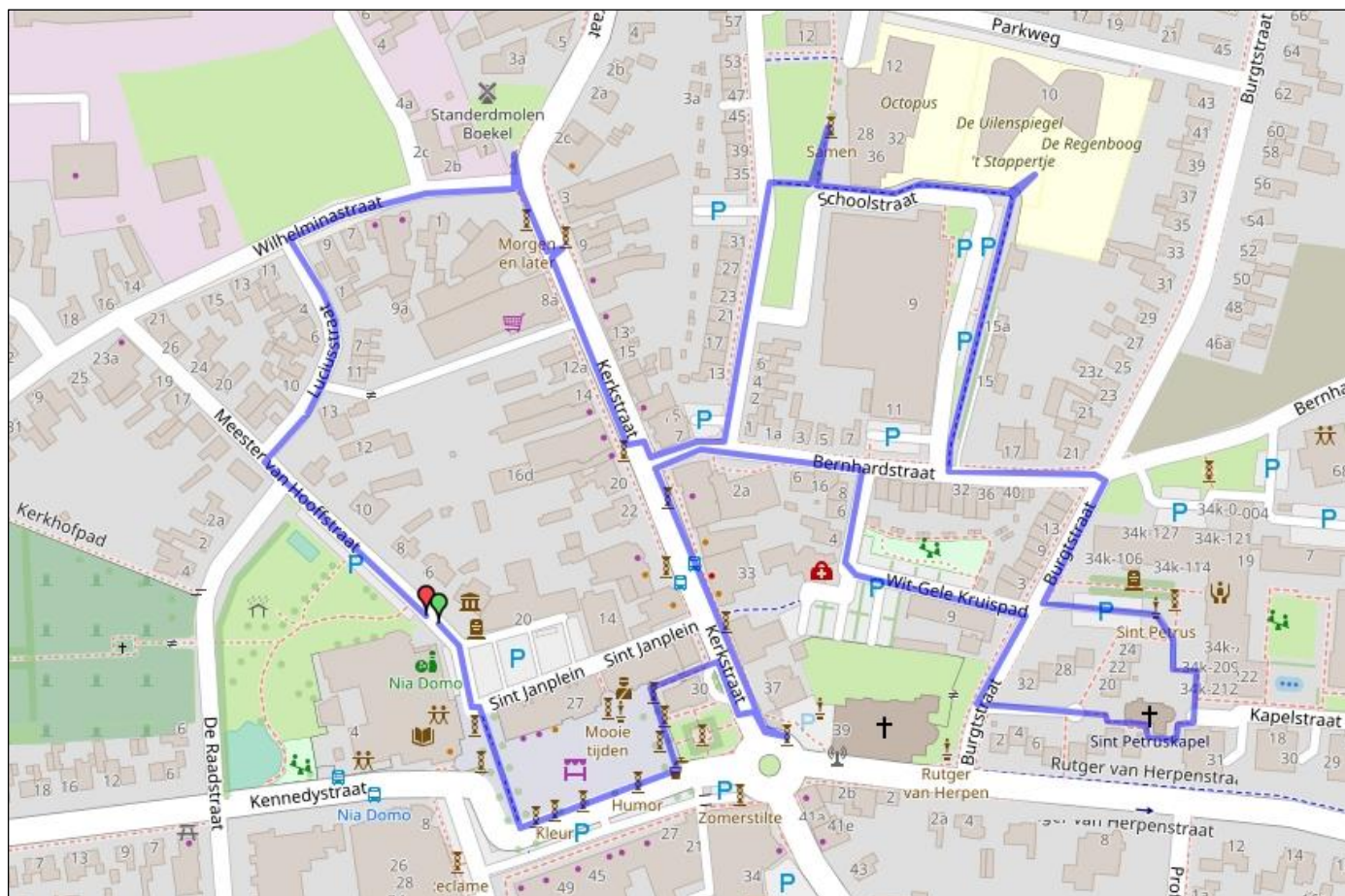
Veel plezier met de poëzie en de wandeling!

Eén van de jaarlijkse activiteiten in de gemeente Boekel is de Avond van de Poëzie. Sinds 2005 plaatst de organiserende Stichting elk jaar de twee winnende gedichten van de jeugd- en volwassen dichters, gegraveerd op een rvs-plaatje, op een paaltje in het centrum van Boekel of Venhorst. Inmiddels 34 gedichten op 34 paaltjes. In samenwerking met de Stichting heeft de Heemkundekring een wandelroute gemaakt waarin het merendeel van de poëziepaaltjes is opgenomen, gecombineerd met cultuur-historische informatie van de omgeving.

Maar de Heemkundekring zou de Heemkundekring niet zijn als we niet ook op zoek waren gegaan naar het oudst bekende Boekelse gedicht. We vonden het in het archief van de Boekelse Schutterij (bij BHIC).

Het gedicht van een onbekende Boekelse dichter uit ca. 1740 luidt:

*Den ouden sal men eeren
Den jongen sal men leeren
Den wijsen sal men vragen
en sotten sal men verdragen
Den sieken sal men laven
Den dooden sal men begraven
Den wolf sal men vangen
Den dief sal men hangen
Den haas sal men eeten
maar Gods woort sal men noijt vergeten*

U vertrekt vanaf de Heemkamer, Sint Janplein 22, 5427 BG Boekel

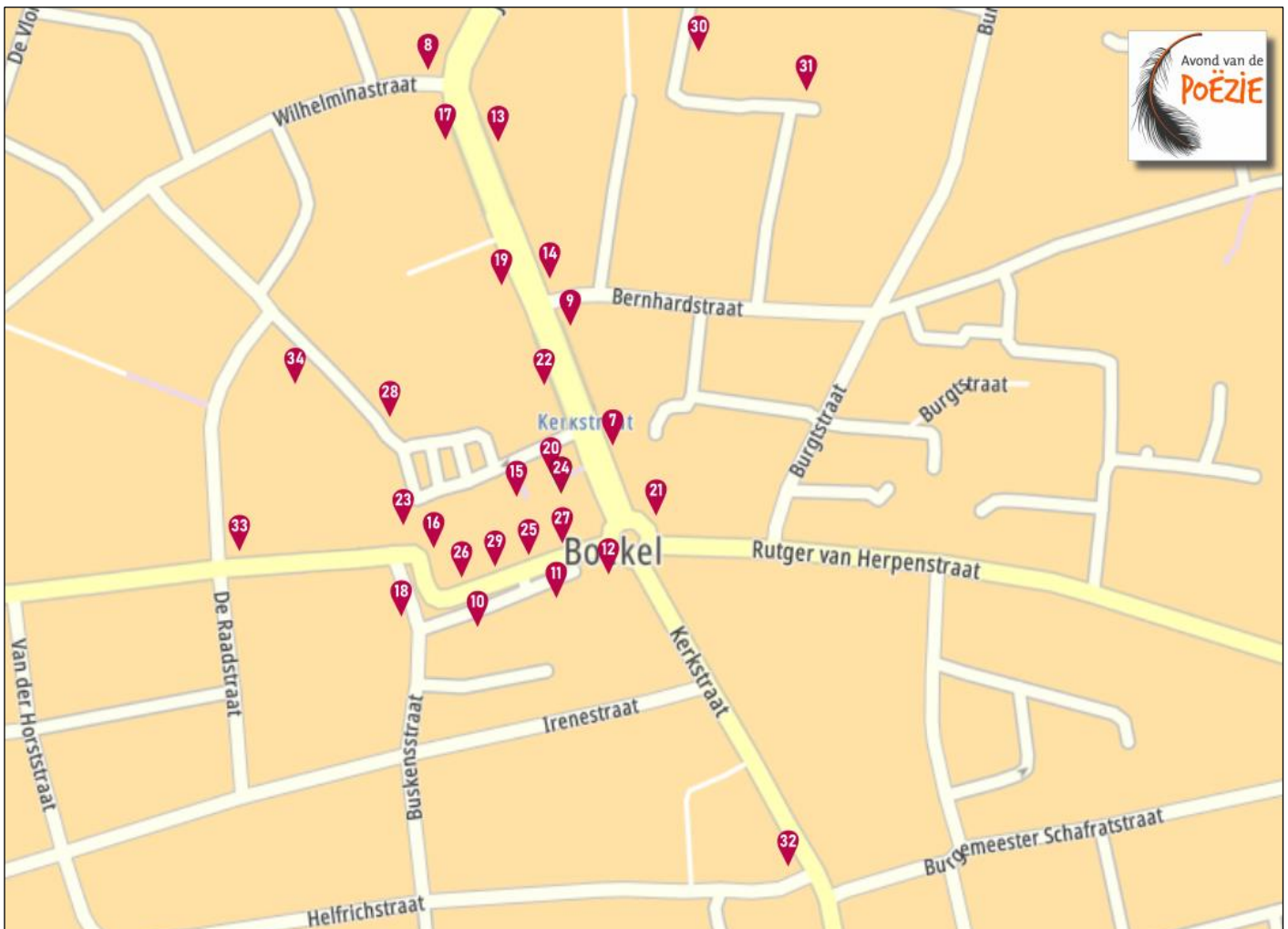

GM De Heemkamer van Erfgoedvereniging 'Heemkundekring Sint Achten op Boeckel' is gevestigd in het Sint-Jangebouw. Dit voormalige schoolgebouw is gebouwd in 1883; uitbreidingen waren er in 1921 en 1951, en aan de achterzijde in de jaren 1960-1980. De eerste steen werd gelegd door toenmalig burgemeester L. Verhofstad. Het gebouw is een gemeentelijk monument en is van cultuur-historische waarde als voorbeeld van een gangschool, en is van architectuur-historische waarde vanwege de behouden hoofdvorm en vanwege de detaillering en het materiaalgebruik. Daarnaast is de school een belangrijk element uit de dorpsgeschiedenis van Boekel.

GM Vóór de Heemkamer staat het Boekels-Venhorstse oorlogsmonument. Bouwjaar 1946/1951. Het oorlogsmonument herinnert de inwoners aan de acht medeburgers die in WO2 en tijdens de politionele acties in het voormalige Nederlands-Indië zijn omgekomen, én aan de 15 geallieerde militairen die in Boekel zijn gesneuveld. Het oorlogsmonument staat op deze plek vanaf 2003; eerder stond het aan de Rutger van Herpenstraat. Jaarlijks wordt hier op 4 mei de dodenherdenking gehouden. Het gedenkteken is van sociaal-historische waarde vanwege de weerspiegeling en verwijzing naar de oorlogsgeschiedenis.

Pp Vóór de Heemkamer staat poëziepaaltje 28 Ode aan de Boekelse Sint-Jan.

Op het kaartje op pagina 1 staat de wandelroute in blauw. Op het kaartje hieronder de plattegrond van Boekel met de locaties van de gedichten. De nummers van de locaties op de plattegrond komen overeen met de nummers van de gedichten in de lijst op pagina 8.

Ga naar links richting 'Nia Domo'

Pp U komt voorbij poëziepaaltje 23 Bestemming en even verder bij 16 Later.

Nia Domo is in 1959 gebouwd als het gemeenschapshuis van Boekel. De naam 'Nia Domo' komt uit de wereldtaal Esperanto en betekent 'ons huis'. Sinds enkele jaren is ook de bibliotheek gevestigd in Nia Domo. Op de foto Nia Domo zoals het er uitzag kort na de opening in 1960.

Ga rechtdoor tot het zebrapad en ga dan net daarvóór naar links over het trottoir langs het Agathaplein

Pp Hier komt u langs de poëziepaaltjes 26 Humor is relatief en 29 Kleur en 25 Wonderschoon en 27 Humor.

Bij het einde van het plein gaat u naar links tot de ingang van het gemeentehuis

Een foto van het (vorige) oude gemeentehuis in volle glorie eind jaren 1920. De getraliede benedenramen behoorden bij het cachot. Achter het gemeentehuis op de foto ligt nog een berg stenen, welke mogelijk afkomstig waren van de oude kerk, die vlak achter het gemeentehuis stond en in 1926 is afgebroken. Dit oude gemeentehuis werd gebouwd onder burgemeester Peter van den Berg, burgemeester van 1846-1863. Aannemer was Godefridus Meulesteen uit Dinther die het bouwde voor de aanneemsom van f 2662,-. De andere panden rechts op de foto zijn: woonhuis

onderwijzer van Eupen, café F. van Kessel, villa H. van de Broek.

Pp Vlak bij het nieuwe gemeentehuis staan de poëziepaaltjes 24 De voorBIJganger en 20 Het is feest in mijn pen en 15 Mooie tijden.

Kw Naast het oude Raadhuis ziet u het waterkunstwerk, getiteld 'Water, Wind en Steen'. De wind bepaalt aan welke zijde het water naar beneden loopt. Het werd onthuld in 2004 t.g.v. het nieuwe Sint Agathaplein. Verder zijn op het plein nog te zien: het beeld van de succesvolle Boekelse wielrenster Leontien van Moorsel; een stukje bestrating van het oude kerkhofpad, het oude voormalige pad van 1887 van de kerk naar het kerkhof; het stalen zuiltje met informatie over de oude Waterstaatskerk; en het Brabants-Bont-bankje.

Pp Rondom het plein staan verscheidene poëziepaaltjes. Aan de overkant van de weg Sint Agathaplein staan nog de poëziepaaltjes 12 Zomerstilte en 11 Gehandicapt en 10 Tussen zon en maan en 18 Reclame. Zie het kaartje. Neem de tijd om ook deze poëzie te lezen.

Weer terug bij het gemeentehuis gaat u tussen het oude en nieuwe gemeentehuis door en komt dan uit op de Kerkstraat; ga dan rechts

Kw In het perkje voor het raadhuis ziet u een grijze steen met tekst. De grote lindeboom (Wilhelminaboom) is gepland op 06-09-1898 t.g.v. de kroning van Koningin Wilhelmina, en de kleinere (Willem-Alexanderboom) op 30-04-2013 t.g.v. de kroning van Koning Willem-Alexander.

Steek iets verderop bij het zebrapad de Kerkstraat over, en ga eerst even naar rechts naar pastorie en kerk

RM = Kerk en pastorie (Kerkstraat 39 en 37) zijn beide rijksmonument; zie de info-bordjes op de gevels.

Pp Aan het trottoir tussen pastorie en kerk vindt u poëziepaaltje 21 De capriolen van een geleidehond.

Ga dan weer terug langs de Kerkstraat, richting molen

Pp Bij de apotheek vindt u poëziepaaltje 7 Boekel in geuren en kleuren; het winnende gedicht van de eerste Avond van de Poëzie in 2005.

Kw In het tuintje naast de apotheek staat een beeld genaamd 'Intimiteit'. Het beeld is een ode aan de Boekelse moeder, en is geplaatst in 1990 t.g.v. de opening van een toenmalige Albert Heijn-vestiging in Boekel.

GM Aan de overkant op de hoek staat het oudste nog bestaande café van Boekel, Café 't Menneke. Daarvoor heette het 'Het Centrum'. De oudste kern van het pand is van 1750; in 1913 zijn afzonderlijke eerdere bouwdelen samengevoegd, en in 1937 is onder andere de veranda toegevoegd. In 1988 is het pand volledig gerestaureerd. Het achterste gedeelte heeft vroeger nog dienst gedaan als woning met kledingmakerij. Het is een gemeentelijk monument. Op de foto Café 't Menneke in 1978.

Pp Aan de overkant van de Kerkstraat staat bij Grand Café Smullen poëziepaaltje 22 Stunten met de step.

Omstreeks 1925 bouwde Harrie van de Broek samen met zijn zuster Nelleke een huis op Kerkstraat-Noord, het huidige Kerkstraat 24, dat in het dorp 'de villa' werd genoemd. Veel later was het Café 't Stuupke en tegenwoordig herbergt het weer in oude stijl herstellde pand het Grand Café Smullen.

Pp Weer terug aan de oostkant van de Kerkstraat staat iets verderop richting molen, op de hoek met de Bernhardstraat (bij Van Rijbroek) poëziepaaltje 9 Wor ik d'n oard heb.

Ga rechts de Bernhardstraat in, dan weer eerste weg rechts, het Wit-Gele Kruispad in

Blijf deze weg iets verderop links volgen tot aan de Burgtstraat

Aan de linkerkant van deze weg in de hoek Wit-Gele Kruispad/Burgtstraat, waar nu huizen staan, stond voorheen de R.K. meisjesschool Mariagaarde. Deze school werd gebouwd in 1956 en afgebroken in 2005. Op de foto meisjesschool Mariagaarde in 1956.

Ga rechts de Burgtstraat in

Aan de rechterkant van de weg staat sinds enkele jaren de Lourdesgrot. Deze grot stond eerst bij de voormalige kloosterkapel, maar nadat de kapel door de parochie in 2018 werd verkocht en in particuliere handen kwam, werd de kapel verplaatst naar de huidige plek vlak bij de Sint-Agathakerk.

Dankzij vele vrijwilligers en begunstigers staat de Lourdesgrot, met de beeltenissen van de H. Maagd Maria en de H. Bernadette, nu op een mooie plaats bij de Sint-Agathakerk. In het centrum van het dorp, en toch in een rustige omgeving.

Ga na ongeveer 50 m links de parkeerplaats op naar de Petruskapel

Op de deze parkeerplaats stond vroeger het klooster van Boekel. Op de foto ziet u vanaf de Rutger van Herpenstraat v.l.n.r. de Sint-Agathakerk, daarnaast de Sint-Josephschool voor meisjes (de linkervleugel was de kleuterschool), daarnaast het zusterhuis van de Congregatie van de Zusters van Liefde waarvan de rechtervleugel het gasthuis voor ouderen was.

U staat nu voor de voormalige kloosterkapel, op de plek waar toen het gasthuis was. Aan dat gasthuis werd in 1935 deze Petruskapel gebouwd.

GM De voormalige kloosterkapel, de Petruskapel, is de enige nog overgebleven stenen getuigenis van wat de Zusters van Liefde voor Boekel hebben gedaan. Na de bouw van het klooster in 1886 eenmaal in het dorp gearriveerd, stortten ze zich op het onderwijs en de zorg. Ze namen de wijkverpleging ter hand, begonnen een naaischool, bewaarschool en taalschool.

De Zusters bewoonden het klooster tot 1962. Het gehele kloostercomplex werd afgebroken in 1972 waarna de kapel een vrijstaand gebouw werd. In de jaren 1970 en later was de kapel een gewilde trouwlocatie voor veel Boekelaren.

Ga rechts langs de kapel over het voetpad

Ga dan achter de kapel naar links naar de hoofdingang van zorgcentrum Sint-Petrus

Ga dan naar links over de parkeerplaats

GM Sint-Petrusbeeld bij het zorgcentrum aan de Burgtstraat.

In 1897 door pastoor P. Verkuijlen geschonken aan het zogeheten Liefdesgesticht (kloostercomplex/zorgcentrum) dat in 1886/1887 werd gebouwd en in 1972 werd afgebroken. Het Sint-Petrusbeeld stond in een nis in de voorgevel van het klooster. Het beeld is later gerestaureerd door steenhouwer Maarssen en geschilderd door Tjeu Arts en herplaatst op de huidige locatie in 2008.

Het beeld is vervaardigd van anstrude (een Franse kalksteensoort) en behoort eigenlijk binnen te staan.

(Sint-Petrus is in de R.K.-Kerk apostel van Jezus, martelaar en de eerste paus. Hij wordt hier afgebeeld met de sleutel van de hemel in de linkerhand en de bijbel in de rechterhand.)

Weer aangekomen bij de Burgtstraat gaat u rechts, de Burgstraat in

Dan eerste weg links, de Bernhardstraat in

En vervolgens eerste weg rechts de Schoolstraat in (fietspad)

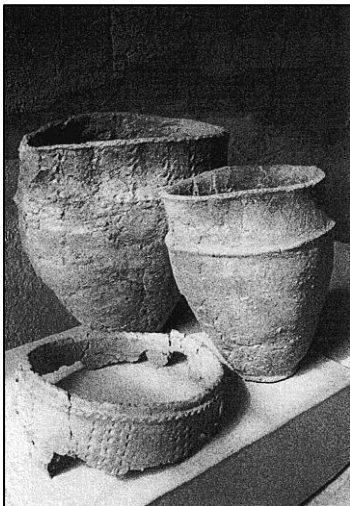

GM U komt op de Schoolstraat langs het woonhuis Bernhardstraat 15 (aan de rechterkant), een gemeentelijk monument. Zie foto. Het is een eenlaags diep pand op een rechthoekige plattegrond met aan de korte achterzijde een lagere eenlaags aanbouw op een rechthoekige plattegrond. Beide bouwdelen, die dus in het verlengde van elkaar liggen, zijn gelijktijdig rond 1931 gebouwd.

Links van de Schoolstraat staat Sporthal de Burgt.

Blijf deze weg volgen, de Schoolstraat, die vóór de scholen met een haakse bocht naar links gaat

Pp Bij de scholen staan de poëziepaaltjes 31 Alleen (op de speelplaats van Uilenspiegel/Regenboog) en 30 Samen (bij de hoofdingang van KC Octopus).

Basisschool De Octopus staat op de plaats van een prehistorische nederzetting. Het terrein van de school aan de Parkweg in Boekel heeft eeuwenlang bijzondere historische informatie verborgen. Dankzij de opgravingen in december 2003 - januari 2004 weten we dat in de bronstijd (2000-800 jaar voor Christus) en ijzertijd (800-12 j.v.Chr.) hier al kleine nederzettingen waren. Archeologische sporen in de vorm van paalkuilen van huizen en bijgebouwen, enkele rijkelijk met aardewerk gevulde kuilen en verschillende andere vondsten, bewijzen dat hier in de prehistorie al mensen woonden. Bij de opgravingen werden sporen aangetroffen onder andere uit de midden-bronstijd (ca. 1800-1500 j.v.Chr.). Uit deze periode zijn 134 scherven van potten gevonden. De paalkuilen zijn mogelijk van een grote woonstal/boerderij van 29 meter lang en 6 meter breed. Twee complete potten en de rand van een ondersteboven begraven pot zijn het meest bijzonder. Deze zijn in de Boekelse Heemkamer tentoongesteld.

Einde weg links, de Boterweg in

Dan einde weg rechts, de Bernhardstraat in

En vervolgens einde weg rechts, de Kerkstraat in

Pp Enkele meters verderop in de Kerkstraat staat poëziepaaltje 14 Geleende tijd en precies daar tegenover aan de overkant van de weg bij New York Pizza staat poëziepaaltje 19 Het is feest in mijn pen.

Hier de Kerkstraat oversteken om dat te kunnen lezen, en dan de Kerkstraat vervolgen richting molen

Waar nu opticien Franssen Optiek is gevestigd, Kerkstraat 11A, was vroeger Wanmolenfabriek 'De Roem' en een winkel in 'koloniale waren' van de familie Rijken. Een van hun wanmolentypes werd op een landbouwtentoonstelling in Waalwijk in 1910 bekroond met een 1^e prijs. In 1940 sloot de fabriek.

In het linker gedeelte van het pand op de foto was vroeger de wanmolenfabriek gevestigd, en daar is nu opticien Franssen Optiek gevestigd.

Steek bij het zebepad bij de Aldi de Kerkstraat over

Pp Bij Kerkstraat 9 staat poëziepaaltje 13 Tractors.

Ga over hetzelfde zebrapad weer terug richting Aldi en dan rechts richting molen

Pp Bij Kerkstraat 4 staat poëziepaaltje 17 Morgen en later.

Even verderop, aan de overkant van de weg, staat nu restaurant De Griek, Kerkstraat 1. Dat was vroeger het café van Jan van Zon. In 1926 kocht Jan van Zon dit pand en kreeg het pand de naam 'Café De Zon'. Naast kastelein en een gezellige waard was Jan van Zon ook nog metselaar, slachter, landbouwer, en ook nog een kundig fietsenmaker. Aan de kant van de molen was in het pand een etalage met fietsen en fietsonderdelen. En ook nog aan de kant van de molen stond met grote letters op de gevel 'Café Billard', en aan de kant langs bakkerij Van de Ven was het werkhuis met een mooi getande gevel met het opschrift 'Rijwielhandel'. Vroeger waren vaker meerdere ambachten in één persoon verenigd. Foto van ca. 1960.

Steek de Wilhelminastraat over, en ga naar de molen

RM Standerdmolen. Op de foto de molen en kiosk in ca. 1940. De standerdmolen stamt uit de 16e eeuw en is in 1845 verplaatst van den Elzen naar de huidige locatie. Hij is in de loop der eeuwen herhaaldelijk gerenoveerd en gerepareerd. Het is sinds 1973 een rijksmonument; zie het infobordje aan de weg bij de molen. Op de voorgrond op de foto de kiosk, gebouwd in 1930. Het grondwerk werd toen gedaan door de leden van de fanfare E.M.M. De kiosk werd in 1959 weer afgebroken. Op de achtergrond het molenaarshuisje met daaraan vast een schuurtje. Rechts op de foto het eerste molenpakhuis gebouwd in 1934.

Pp Bij de molen staat poëziepaaltje 8 Toeristisch Boekel.

Ga nu de Wilhelminastraat in
Dan eerste weg links, de Luciusstraat in
Einde weg links, de Mr. van Hooffstraat in

Pp Bij de jeu-de-boulesbaan staat poëziepaaltje 34 Blikvanger. En net buiten deze wandelroute op de hoek van Kennedystraat en De Raadstraat nog poëziepaaltje 33 Puzzelen.

Iets verderop bij de Heemkamer bent u weer terug vanwaar u vertrok

Hopelijk hebt u genoten van deze wandeling en de weetjes over Boekel. Vindt u het werk dat de Heemkundekring doet van belang voor ons dorp, dan zou u als waardering lid kunnen worden. In ieder geval bent u voor verdere informatie van harte welkom in onze Heemkamer, Sint Janplein 22, Boekel.

Deze 'Wandeling' is uitgegeven door Erfgoedvereniging 'Heemkundekring Sint Achten op Boeckel', Sint Janplein 22, 5427 BG Boekel, en is gemaakt door de leden Maria van Berlo-Kuipers en Loes Verkuijlen-Kooiman. www.heemkundekringboekel.nl - e-mail heemkundeboekel@hotmail.com

Eerdere door de Heemkundekring uitgegeven wandel- en fietsroutes zijn:

- *Wandeling door het Boekel van nu én toen (wandelroute, 3,6 km, aug. 2020)*
- *Fietsen door het Boekel, Venhorst en Huize Padua van nu én toen (fietsroute, 30 km, aug. 2021)*
- *Speuren door het Boekel van nu én toen (kinderwandelspeurtocht, 3,9 km, mei 2022)*
- *Wandeling door het Venhorst van nu én toen (wandelroute, 1,7 km, aug. 2022)*

De nummers van de locaties op de plattegronden van Boekel en Venhorst komen overeen met de nummers van de gedichten in onderstaande lijst.

J = de winnende jeugddichter in het betreffende jaar (Schooldichter van het jaar), en

V = de winnende volwassen dichter in het betreffende jaar (winnaar van de Koepelprijs).

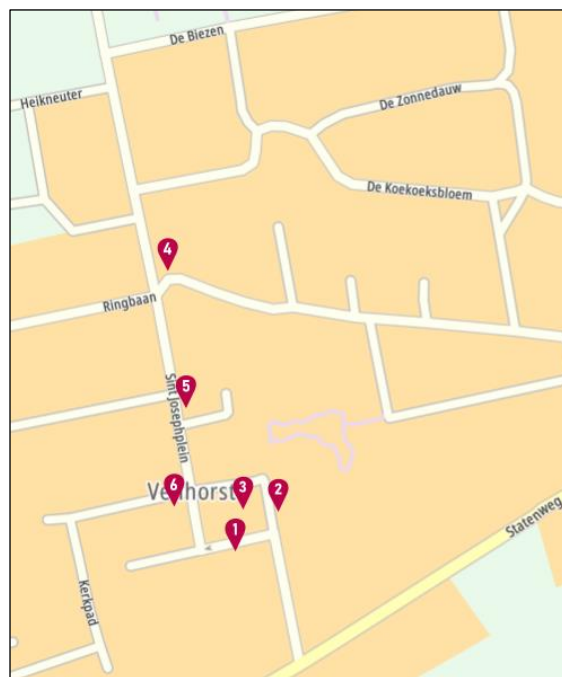
Plattegrond Venhorst

1. Jan van Sleuwen - Jaargetijden - V - 2007
2. Denise Hoogeveen - Luchtkasteel - J - 2012
3. Teun Kusters - Wonderlijke wereld - J - 2016
4. Lynn van der Zanden - Familie - J - 2021
5. Walther Groenendaal - Mijn straatje - V - 2022
6. Mees Peters - Kastanje - J - 2022

AVOND VAN DE POËZIE

Plattegrond Boekel

7. Lidwien Verstraaten-Jansen - Boekel in geuren en kleuren - V - 2005
8. Crista Pearson - Toeristisch Boekel - V - 2006
9. Willem van den Broek - Wor ik d'n oard heb - J - 2007
10. Marlène Hoevenaars - Tussen zon en maan - V - 2008
11. Fieke Maas - Gehandicapt - J - 2008
12. Dianne van Berlo - Zomerstilte - V - 2009
13. Rens Vesters - Tractors - J - 2009
14. Petra van der Aa-de Bruin - Geleende tijd - V - 2010
15. Diede Vogelsangs - Mooie tijden - J - 2010
16. Petra van der Aa-de Bruin - Later - V - 2011
17. Sil van Dommelen - Morgen en later - J - 2011
18. Marjon van Alebeek-Ceelen - Reclame - V - 2012
19. Henk van Thiel - Het is feest in mijn pen - V - 2013
20. Isa van Berlo - Het is feest in mijn pen - J - 2013
21. Petra van der Aa-de Bruin - De capriolen van een geleidehond - V - 2014
22. Mel van Lankveld - Stunten met de step - J - 2014
23. Marjon van Alebeek-Ceelen - Bestemming - V - 2015
24. Janneke van der Aa - De voorBIJganger - J - 2015
25. Marjon van Alebeek-Ceelen - Wonderschoon - V - 2016
26. Ton van de Ven - Humor is relatief - V - 2017
27. Bas Swiers - Humor - J - 2017
28. Gerard van de Hei - Ode aan de Boekelse Sint-Jan - V - 2018
29. Just Brans - Kleur - J - 2018
30. Hanny van Doren - Samen - V - 2019
31. Suus van Sleuwen - Alleen - J - 2019
32. Heleen Verbrugge - Zwarte zwaan transformeert - V - 2020
33. Niels van Stiphout - Puzzelen - J - 2020
34. Theo van der Burgt - Blikvanger - V - 2021

Plattegrond van Venhorst met de locaties van de gedichten.
Bij de eerder door de Heemkundekring uitgegeven
'Wandeling door het Venhorst van nu én toen'
komt u ook voorbij deze poëziepaaltjes.

